LAILA MEDINA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2023. november 9.[1]

C-794/21. P. és C-800/21. P. sz. egyesített ügyek

Németországi Szövetségi Köztársaság
kontra
Infineon Technologies Dresden GmbH & Co. KG,
Infineon Technologies AG,
Európai Bizottság (C-794/21 P)
és
Infineon Technologies AG,
Infineon Technologies Dresden GmbH & Co. KG
kontra

Európai Bizottság (C-800/21 P)

„Fellebbezés – Állami támogatás – Németország – Bizonyos nagy villamosenergia-fogyasztók javára alkalmazott állami támogatási program – A 2012 és 2013 közötti időszakra vonatkozó hálózati díjak alóli mentesítés – A támogatási programot a belső piaccal összeegyeztethetetlennek és jogellenesnek nyilvánító, valamint a folyósított támogatások visszatérítettését elrendelő határozat – Megsemmisítés iránti kereset – Keresetindítási határidő – Elfogadhatóság – A támogatás fogalma – Állami források – Adójellegű teher és egyéb kötelező illetékek – Pénzeszközök felett gyakorolt állami ellenőrzés”

1. A jelen indítvány a C-794/21. P. és C-800/21. P. sz. egyesített ügyekben kerül ismertetésre. Ezt az indítványt a párhuzamos fellebbezésekhez kapcsolódó,[2] szintén a mai napon ismertetett másik három indítványommal együtt kell olvasni, amelyek mind ugyanazt az állami támogatási programot érintik. A félvezetőgyártó Infineon Technologies Dresden GmbH & Co. KG és Infineon Technologies AG (a továbbiakban együtt: Infineon társaságok) a C-794/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésükkel a 2021. október 6-i Infineon Technologies Dresden és Infineon Technologies kontra Bizottság ítélet (T-233/19 és T-234/19, EU:T:2021:647) (a továbbiakban: megtámadott ítélet) hatályon kívül helyezését kérik. Az említett ítéletben elutasították a 2012 és 2013 közötti időszak tekintetében Németország által az alapterhelésű fogyasztók részére a StromNEV 19. §-a alapján végrehajtott támogatási programról szóló, 2018. május 28-i európai

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] Az egyesített ügyek következő három csoportjáról van szó: i. C-790/21. P. és C-791/21. P. sz. ügyek, ii. C-792/21. P. és C-793/21. P. sz. ügyek, valamint iii. C-795/21. P. és C-796/21. P. sz. ügyek. A jelen fellebbezési eljárásban szereplőkhöz hasonló, nem kevesebb, mint 37 villamosenergia-fogyasztó nyújtott be hasonló keresetet a Törvényszékhez a vitatott határozat megsemmisítése iránt. Azokat az ügyeket, amelyek a Törvényszéknek a párhuzamos ügyekben megtámadott négy ítéletének alapját képezték, a Törvényszék „irányadó ügyeknek” nevezte.

bizottsági határozat[3] (a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítésére irányuló keresetüket. A C-800/21. P. sz. ügyben benyújtott fellebbezésével a Németországi Szövetségi Köztársaság (az egyszerűség kedvéért a továbbiakban: Németország) a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését kéri. A Bizottság mindkét fenti ügyben csatlakozó fellebbezést nyújtott be, amelyben szintén a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését kéri.

I. A jogvita előzményei

2. A jogvita előzményeit a megtámadott ítélet 1–22. pontja ismerteti. Tekintettel arra, hogy az előzmények azonosak azokkal, amelyeket a C-790/21. P. és C-791/21. P. sz. egyesített ügyekben ismertetett párhuzamos indítványban (a továbbiakban: párhuzamos indítvány) foglaltam össze, elegendő a párhuzamos indítvány 3–14. pontjára hivatkozni, és az e párhuzamos ügyekben ismertetett indítványokat együtt kell olvasni.

II. Jogi elemzés

3. A Bizottság a C-794/21. P. és a C-800/21. P. sz. ügyben benyújtott két azonos tárgyú csatlakozó fellebbezésében két jogalapra hivatkozik. A csatlakozó fellebbezésekben felhozott két jogalap lényegében megegyezik a C-790/21. P. és a C-791/21. P. sz. ügyekben benyújtott csatlakozó fellebbezésekben felhozott első két jogalappal. A C-794/21. P. sz. ügyben Németország egyetlen fellebbezési jogalapra hivatkozik. A C-800/21. P. sz. ügyben az Infineon társaságok két fellebbezési jogalapra hivatkoznak. A Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány azonban csak a Bizottság csatlakozó fellebbezéseinek első jogalapjával (a megsemmisítés iránti kereset elfogadhatósága) és Németország egyetlen fellebbezési jogalapjával foglalkozik, amely összecseng az Infineon társaságok első és második fellebbezési jogalapjával, amennyiben azok az „állami forrásokból” történő beavatkozás fennállására vonatkozó feltételre vonatkoznak.

A. A Bizottság csatlakozó fellebbezéseinek első jogalapja: a megsemmisítés iránti kereset elfogadhatósága

1. A felek fő érvei

4. A Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 36–43. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése értelmében vett „kihirdetés” fogalmát tágan értelmezte. A Bizottság szerint először is a Törvényszék értelmezése ellentétes a Bíróság ítélkezési gyakorlatával, amelyben a Bíróság párhuzamot vont az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése és az EUMSZ 297. cikk között. A Bizottság álláspontja szerint az említett ítélkezési gyakorlatból egyértelműen kitűnik, hogy a kihirdetés csak akkor képezi a keresetindítási határidő kezdő időpontját, ha az meghatározza a szóban forgó intézkedés hatálybalépését, és ha azt maga a Szerződés írja elő. Másodszor, ami konkrétan a hivatalos vizsgálati eljárást lezáró bizottsági határozatnak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* (a továbbiakban: Hivatalos Lap) való kihirdetését illeti, ez nem minősül az EUMSZ 297. cikk (2) bekezdésének második albekezdése értelmében vett „kihirdetésnek”. Ezért nem képezi a keresetindítási határidő kezdő

[3] Az SA.34045 (2013/c) (ex 2012/NN) támogatási programról szóló, 2018. május 28-i (EU) 2019/56 határozat (az értesítés a C(2018) 3166. számú dokumentummal történt) (HL 2019. L 14., 1. o.). E határozat nevében a „StromNEV” a Stromnetzentgeltverordnungra (a villamosenergia-hálózati díjakról szóló szövetségi rendeletre) utal.

időpontját. Harmadszor a Bizottság egy sor olyan érvet hoz fel, amelyek véleménye szerint alátámasztják az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésére vonatkozó értelmezését, mint például e rendelkezés rendszere, a fegyveregyenlőség elve vagy a keresetindítási határidők kötelező jellege.

5. Németország és az Infineon társaságok lényegében azt állítják, hogy a Törvényszéknek az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdése szerinti „kihirdetés” fogalmára vonatkozó értelmezése nem tartalmaz téves jogalkalmazást.

2. Értékelés

6. Tekintettel arra, hogy ezek a csatlakozó fellebbezések szóról szóra megegyeznek azokkal, amelyekkel a párhuzamos indítványban már foglalkoztam, az említett indítványra történő utalásra szorítkozom. Az indítványokat ugyanis együtt kell olvasni.

7. A Bizottság úgy érvel, hogy a Törvényszék által a megtámadott ítéletben foglaltakkal ellentétben a megsemmisítés iránti kereset benyújtására nyitva álló határidő számítása szempontjából azt az időpontot kell figyelembe venni, amikor a vitatott határozat az állami támogatás kedvezményezettjének tudomására jutott, nem pedig a Hivatalos Lapban való kihirdetés időpontját. A Bizottság ezért azt állítja, hogy a Törvényszéknek az Infineon társaságok keresetét elfogadhatatlannak kellett volna nyilvánítania, mivel az elkésett.

8. Amint azt a párhuzamos indítvány 20–30. pontjában kifejtem, azt javaslom, hogy a Bíróság utasítsa el a Bizottság értelmezését, mivel azt sem az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésének szövege, sem a Bíróság ítélkezési gyakorlata, sem pedig e rendelkezés célja nem támasztja alá.

9. Továbbá, amint arra a párhuzamos indítvány 31. pontja rámutat, a Bizottság értelmezése a támogatás kedvezményezettjének hatékony jogvédelmét korlátozná.

10. Végezetül a párhuzamos indítvány 32–35. pontjában kifejtem, hogy a Bizottság azon érvelése, amely szerint a jelen ügyben az Infineon társaságok – amelyek a támogatás visszatérítésére irányuló nemzeti eljárás keretében kapták meg a vitatott határozatot – a megsemmisítés iránti keresetüket a vitatott határozatnak a Hivatalos Lapban való közzététele *előtt* nyújtották be, nem változtat a következtetésemen.

11. Véleményem szerint ebből az következik, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a Bizottság által első fokon felhozott elfogadhatatlansági kifogást el kell utasítani, és hogy a Bizottság csatlakozó fellebbezéseit mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

B. A Németország által felhozott egyetlen fellebbezési jogalap, valamint az Infineon társaságok első és második fellebbezési jogalapja: az EUMSZ 107. cikknek az állami forrásokra vonatkozó (1) bekezdésének megsértése

12. A Németország által benyújtott fellebbezések (C-791/21. P. sz. ügy és C-794/21. P. sz. ügy) azonosak. Emellett a Covestro által benyújtott fellebbezésben (C-790/21. P. sz. ügy) előterjesztett érvek nagy része hasonló az Infineon társaságok által a jelen fellebbezésben (C-800/21. P. sz. ügy) előterjesztettekhez. Ennélfogva az ezen párhuzamos ügyekben ismertetett indítványokat együtt kell olvasni.

13. Németország egyetlen fellebbezési jogalapja (C-794/21. P. sz. ügy) három érvre tagolódik: i. a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a fogyasztókra vagy végső felhasználókra háruló kötelező díj fennállása és a pénzeszközök vagy az e pénzeszközök kezelői felett gyakorolt állami ellenőrzés vagylagos kritériumok; ii. a „fogyasztókra vagy végső felhasználókra háruló kötelező díj" fennállásának értékelése keretében a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a villamosenergia-szolgáltató és a villamos energia végső fogyasztói közötti viszony nem releváns, valamint tévesen a beszedési kötelezettséget és nem a hálózati díjak megfizetésére vonatkozó, törvényen alapuló kötelezettséget vette figyelembe; és iii. a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a beszedett hálózati díjak célhoz kötöttsége nem zárja ki, hogy az állam rendelkezhetett e pénzeszközökkel.

14. Az Infineon társaságok első fellebbezési jogalapja (C-800/21. P. sz. ügy) négy részre tagolódik: i. az állami támogatás fennállása megköveteli, hogy finanszírozása „az állam pénzébe kerüljön"; ii. állami források csak akkor léteznek, ha kellően közvetlen kapcsolat áll fenn az állami költségvetéssel; iii. a Törvényszék e tekintetben tévesen alkalmazta a Bíróság ítélkezési gyakorlatát; és iv. a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a vitatott pótdíj állami forrásnak minősül, miközben valójában magánforrásnak minősült. A második fellebbezési jogalap szerint a Törvényszék elferdítette a tényeket azáltal, hogy tévesen értelmezte a nemzeti jog jelentését és hatályát. A Törvényszék megállapításaival ellentétben azt állítják, hogy: i. a BNetzA nem határozta meg a vitatott pótdíj összegét; ii. a BNetzA nem írta elő a hálózatüzemeltetők számára a pótdíj kiszámításának részletes módszerét; iii. a hálózatüzemeltetőknek a hálózati díjak alóli mentességekből eredő bevételkiesését nem teljes egészében a vitatott pótdíjból finanszírozták; és iv. a nemzeti jog szerint a hálózatüzemeltetőknek nem kellett beszedniük a vitatott pótdíjat.

15. A Bizottság úgy véli, hogy Németország egyetlen fellebbezési jogalapját, valamint az Infineon első és második fellebbezési jogalapját mint megalapozatlant el kell utasítani.

16. Tekintettel arra, hogy a Németország által az egyetlen fellebbezési jogalapban (C-794/21. P. sz. ügy), valamint az Infineon társaságok által az első és második fellebbezési jogalapban (C-800/21. P. sz. ügy) felhozott, az állami forrásokra vonatkozó különböző érvek jelentősen átfedik egymást, helyénvaló, hogy azokat együtt, a megtámadott ítélet szerinti sorrendben és annak szerkezetét követve tárgyaljam. Következésképpen először is foglalkozni kell a kritériumok vagylagos jellegével; ezt követően a vitatott pótdíj[4] „adónak" minősítésével; végül pedig a vitatott pótdíjból származó források feletti állami ellenőrzés fennállásával.

1. A Németország és az Infineon társaságok által felhozott érvek első sorozata (két elem, amelyek egy alternatíva részét képezik)

a) A felek fő érvei

17. Németország különösen azzal érvel, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy az adó és az ezen adóból származó pénzeszközök (vagy azok kezelői) felett gyakorolt állami ellenőrzés esetében „két olyan elemről van szó, amely[ek] egy alternatíva részét

[4] Lásd a párhuzamos indítvány 8–12. pontját. Lényegében az elosztórendszer-üzemeltetők pótdíjat szedtek be a végső fogyasztóktól, amelynek összegét a mentesség által okozott bevételkiesés ellentételezése céljából továbbították az átvitelirendszer-üzemeltetőknek. A hálózati díjak fizetésének kötelezettsége alóli említett mentesség az alapterhelésű fogyasztókra vonatkozott (a továbbiakban: vitatott mentesség).

képezik”. Az ilyen adó puszta létezése nem elegendő annak megállapításához, hogy a jelen ügyben „állami forrásokról” van szó. Az Infineon társaságok általánosságban azzal érvelnek, hogy a Törvényszék az állami támogatás jogi szempontból téves kritériumait alkalmazta, amikor egy „adó” esetében elismerte a források állami jellegét. Az Infineon társaságok többek között azt állítják, hogy az állami támogatás megléte megköveteli, hogy annak finanszírozása „az állam pénzébe kerüljön”, és kellően közvetlen kapcsolat álljon fenn az állami költségvetéssel.

b) Értékelés

18. A Törvényszék megvizsgálta az „állami források” kritériumára vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, és úgy ítélte meg, hogy „[a] Bíróság […] ítélkezési gyakorlata lényegében két fő tényezőn alapul a források állami jellegének értékelése során: egyrészt az általában »adónak«, és különösen »adójellegű díjnak« minősülő, a fogyasztókra vagy ügyfelekre háruló kötelező díj fennállása, másrészt pedig a rendszer irányításának állami ellenőrzése, többek között a pénzeszközök vagy az e pénzeszközök kezelői (harmadik személyek) felett gyakorolt állami ellenőrzés révén. Lényegében *két olyan elemről van szó, amely[ek] egy alternatíva részét képezik*” (a megtámadott ítélet 63. pontja, kiemelés tőlem).

19. A Törvényszék szerint „ezért meg kell vizsgálni, hogy a szóban forgó [finanszírozási] mechanizmus megfelel-e a vonatkozó ítélkezési gyakorlat által az állami források felhasználása tekintetében előírt feltételeknek, […] és hogy a vitatott pótdíj valóban kötelező díj-e, és így adójellegű díjhoz hasonlítható, vagy ha nem, akkor legalábbis az államnak van-e ellenőrzése a beszedett pénzeszközök vagy az e pénzeszközök kezelésével megbízott szervek felett” (a megtámadott ítélet 77. pontja).

20. Németország azt állítja, hogy az „adó” és az állami ellenőrzés kritériumai kumulatívak, és az FVE Holýšov I és társai kontra Bizottság,[5] a Németország kontra Bizottság[6] és a PreussenElektra ítéletre hivatkozik.[7] Mindazonáltal ezek és a Bíróság más (újabb) ítéletei inkább a kritériumok vagylagos jellege mellett szólnak, összhangban azzal, amit a Törvényszék a megtámadott ítélet 58. és 63–65. pontjában megállapított.[8]

21. Úgy vélem, hogy a Németország által felhozott érvek megalapozatlanok, mivel azok a Bíróság legutóbbi ítélkezési gyakorlata alapján elutasíthatók, amely ítélkezési gyakorlat eloszlatja a kételyeket azzal kapcsolatban, hogy a kritériumok vagylagosak vagy kumulatívak-e.

22. A DOBELES HES ítéletben[9] a Bíróság nagytanácsa két, a jelen fellebbezések szempontjából releváns kérdéssel foglalkozott: i. az adó fogalmának meghatározása és ii. az adó kritériuma és a finanszírozási mechanizmus feletti állami ellenőrzés kritériuma közötti kapcsolat.

5 2021. szeptember 16-i ítélet (C-850/19 P, EU:C:2021:740, a továbbiakban: FVE Holýšov I ítélet).

6 2019. március 28-i ítélet (C-405/16 P, EU:C:2019:268, a továbbiakban: EEG 2012 ítélet).

7 2001. március 13-i ítélet (C-379/98, EU:C:2001:160, a továbbiakban: PreussenElektra ítélet).

8 Lásd e tekintetben: EEG 2012 ítélet (72. pont); 2019. május 15-i Achema és társai ítélet (C-706/17, EU:C:2019:407, 64–66. pont); 2008. július 17-i Essent Netwerk Noord és társai ítélet (C-206/06, EU:C:2008:413, a továbbiakban: Essent Netwerk Noord ítélet, 66. pont); 2017. szeptember 13-i ENEA ítélet (C-329/15, EU:C:2017:671, 30. pont) (a Bíróság elutasítja az első kritériumot, azaz az adó fennállását, de tovább vizsgálja a második kritériumot, azaz a pénzeszközök felhasználásának állami irányítását [31. pont], valamint a harmadik kritériumot, azaz a pénzeszközöket kezelő szervezetek feletti állami ellenőrzést [34. és 35. pont]); FVE Holýšov I ítélet (46. pont).

9 2023. január 12-i DOBELES HES ítélet (C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, a továbbiakban: DOBELES HES ítélet).

23. Az említett ítélet 39. pontjában a Bíróság világossá tette, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének vonatkozó kritériumai egy alternatíva részét képezik: „a jelen ítélet előző pontjában említett kritérium [vagyis az adó fennállása] nem az egyetlen olyan kritérium, amely lehetővé teszi e rendelkezés értelmében vett »állami források« azonosítását. Azon tény, hogy az adott összegek folyamatosan állami ellenőrzés alatt maradnak, és így a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak, *elegendő* ahhoz, hogy azok »állami forrásoknak« minősüljenek”.

24. Ebből következik, hogy elegendő a két kritérium közül az egyiknek megfelelni, amit a DOBELES HES ítélet 42. pontja is megerősít, ahol a Bíróság közvetlenül utal a „két vagylagos kritérium” létezésére.

25. A Törvényszék tehát a megtámadott ítéletben nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének értelmezésekor a Bíróság korábbi ítélkezési gyakorlatát követve a 63. pontban megállapította, hogy a fenti kritériumok „egy alternatíva részét képezik”, és ezt a megközelítést azóta a DOBELES HES ítéletben ismét megerősítették. Következésképpen a Törvényszéknek a megtámadott ítéletben elegendő volt az adó meglétét vagy a finanszírozási mechanizmus feletti állami ellenőrzést megállapítania, mivel e kritériumok mindegyike önmagában is elegendő az állami források érintettségének igazolásához. Ebből következik, hogy Németország azon érvelését, amely szerint ezek a kritériumok kumulatívak, véleményem szerint mint nyilvánvalóan megalapozatlant el kell utasítani.

26. Igaz, hogy a Törvényszék ezt nem mondta ki kifejezetten, de úgy vélem, hogy a megtámadott ítélet (különösen a 77. pont) olvasatából egyértelműen kitűnik, hogy a Törvényszék a második kritériumot csupán a teljesség kedvéért vizsgálta. Tekintettel arra, hogy a kritériumok vagylagos jellege sok vita tárgyát képezte a felek között a Törvényszék előtt, a Törvényszéket a gondos igazságszolgáltatás elve vezérelte, és megvizsgálta az alternatíva mindkét elemét.

27. Ezt követően azon érvelésének alátámasztására, miszerint az „adó” és az állami ellenőrzés kritériumai kumulatívak, Németország arra is hivatkozik, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének a megtámadott ítéletben történő értelmezése (amelyet a Bíróság ítélkezési gyakorlata is megerősít) mindenesetre ellentétes a Szerződések rendszerével, és „olyan következményekkel járna, amelyeket a Szerződések nem írnak elő”. Megállapítja, hogy az állam által kivetett bármely adó vagy kiegészítő díj szükségszerűen az „állami források” fogalma alá kerülne, ami ellentétes lenne a tagállamok adóügyi szuverenitásával. Kifejti emellett, hogy a jogellenes állami támogatások tilalmának célja a szabad versenynek az államok által történő megsértésével szembeni védelem, ami azt jelenti, hogy csak az állami költségvetéshez kapcsolódó vagy az állam rendelkezési jogkörébe tartozó forrásokat érintő versenyjogi jogsértésekről van szó. Hasonlóan érvelnek az Infineon társaságok is.

28. Amint azonban a Bizottság rámutatott, ezek az érvek a Szerződések téves értelmezésén,[10] valamint egyrészt az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikkhez, másrészt az EUMSZ 34. cikkhez kapcsolódó ítélkezési gyakorlat összemosásán alapulnak. A hátrányos megkülönböztetésnek az előbbi két cikk szerinti tilalma azzal a ténnyel magyarázható, hogy mind a vámok, mind az adók természetüknél fogva adó jellegűek (az állam által politikai célok elérésére használt adóknak minősülnek). Emellett elegendő rámutatni, hogy az állami forrásokkal kapcsolatban a fő döntő

[10] Németország figyelmen kívül hagyja a Szerződések pontos rendszerét. Az EUMSZ 30. cikket a II. cím „Vámunió” című 1. fejezete tartalmazza; az EUMSZ 110. cikk a VII. cím „Adórendelkezések” című 2. fejezetében szerepel. Ezek a jogszabályok a hátrányos megkülönböztetés abszolút tilalmát tartalmazzák. Ebben eltérnek az EUMSZ 34. cikktől, amely az áruk szabad mozgását szabályozó II. címnek „A tagállamok közötti mennyiségi korlátozások tilalma” című 3. fejezetében található, és amely ugyanakkor – az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikktől eltérően – lehetőséget biztosít arra, hogy az áruk szabad mozgásának korlátozását igazolják.

tényező az, hogy a verseny torzulása az állam (és nem egy vállalkozás) műve. Jelentőséggel bír azonban az, hogy – ellentétben azzal, amit Németország állít (a jelen indítvány 27. pontja) – a Szerződések rendszere nem tartalmaz olyan utalást, amely szerint csak az „állami költségvetésből finanszírozott" támogatások minősülnének állami támogatásnak. A Bíróság ítélkezési gyakorlata ugyanis mindig is egyértelművé tette, hogy az az egyszerű tény, hogy a források áramlása kizárólag magánjogi szervezeteken keresztül történik, nem elegendő ahhoz, hogy megcáfolja a támogatás fogalma értelmében vett tényleges állami ellenőrzés meglétét. [11]

29. A Németország által előadott érvekkel ellentétben az EUM-Szerződésben a 30. és 110. cikk, valamint a 107. cikk közötti szisztematikus különbségnek nincs lényeges hatása a jelen ügyek szempontjából. Ehelyett e három rendelkezésnek van valami közös vonása, mégpedig az, hogy az állam adóügyi tevékenységére vonatkoznak. A Bíróság ugyanis a két rendelkezési kategória tekintetében az „állami ellenőrzés" fogalmát tágan értelmezte, különösen azért, hogy megakadályozza az e rendelkezésekben foglalt szabályok megkerülését. [12]

30. Továbbá téves az az állítás, hogy „a vagyon magán [jogi személyek] közötti, törvény által elrendelt [átruházása] állami források felhasználásához [lenne hasonlatos]". Például a törvény által meghatározott minimálár nem adó. Elég, ha a PreussenElektra és az EEG 2012 ítéletekre hivatkozunk. A PreussenElektra ítélet két magánjogi jogalany között alkalmazott törvényes minimálárra vonatkozott. A minimálár alkalmazására kötelezett magánjogi jogalany nem háríthatta át a költségeket a fogyasztóira. Ennélfogva nem volt adó.

31. Az EEG 2012 ítéletben a Bíróság egyértelművé tette, hogy a fogyasztókra gyakorolt hatás puszta *lehetősége* nem elegendő ahhoz, hogy a felhasznált forrásokat állami forrásnak tekintsék. Az állami források – adó formájában történő – felhasználása csak akkor vélelmezhető, ha a magánjogi jogalany, akit a kötelezettség terhel, arra is *köteles*, hogy a többletköltséget harmadik személyre áthárítsa, tőle adót szedve.

32. Véleményem szerint az előzőekben kifejtett valamennyi megfontolásból az következik, hogy a Törvényszék helyesen ítélte meg, hogy e kritériumok egy alternatíva részét képezik. A megtámadott ítélet tehát e tekintetben nem tartalmaz téves jogalkalmazást, és a Németország és az Infineon társaságok által felhozott érvek első sorát mint megalapozatlant el kell utasítani.

2. A Németország és az Infineon társaságok által felhozott érvek második sorozata (a vitatott pótdíj „adónak" minősítése)

33. Németország és az Infineon társaságok a Törvényszéket a fentiekben tárgyalt vagylagos kritériumok közül az elsővel kapcsolatban bírálják, mivel a Törvényszék a vitatott pótdíjat tévesen minősítette „adónak". A fellebbezők azzal érvelnek, hogy ez a minősítés az „adó" fogalmának téves értelmezésén és a nemzeti jog elferdítésén alapul.

a) Az érvek első csoportja (a vitatott pótdíj végső kötelezettje)

34. Az érvek első csoportjában Németország és az Infineon társaságok lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte a „végső fogyasztónak" a nemzeti jog értelmében vett fogalmát, mivel sem a nemzeti jog, sem a német nemzeti hatóságok nem írnak elő fizetési

[11] Lásd: 2014. október 22-i Elcogás végzés (C-275/13, EU:C:2014:2314, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még: 2017. november 9-i Bizottság kontra TV2/Danmark ítélet (C-656/15 P, EU:C:2017:836, 48. pont).

[12] Lásd a jelen indítvány 28. pontját és 11. lábjegyzetét.

kötelezettséget a fogyasztók vagy a rendszerüzemeltetők számára. Az Infineon társaságok többek között azzal érvelnek, hogy még ha a gyakorlatban a villamosenergia-szolgáltatók a pótdíjat mindig tovább is hárították a villamos energia végső fogyasztóira, ez az EEG 2012 ítéletben foglalt ítélkezési gyakorlat szerint nem elegendő az állam által kivetett kötelező díj meglétének megállapításához.

35. Véleményem szerint meg kell vizsgálni, hogy döntő szempont-e az a kérdés, hogy kik voltak a vitatott pótdíj végső fizetői.

36. Az Infineon társaságok első fokon azzal érveltek, hogy a pótdíjat csak a hálózat használóitól szedték be, és nem hárították át kötelezően a villamos energia végső fogyasztóira, így azt hálózati díjként, nem pedig adóként kellett volna értelmezni. A megtámadott ítélet 84. pontjában azonban a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ez az érvelés irreleváns, tekintettel arra, hogy e pótdíj végső fizetői a hálózat használói (maguk a szolgáltatók, valamint a hálózathoz közvetlenül csatlakozó végső fogyasztók), nem pedig a többi végső fogyasztó.

37. A Törvényszék a megtámadott ítélet 85. pontjában is megállapította, hogy a vitatott határozat kötelezettséget azonosított a vitatott pótdíj beszedésére és annak a „végső fogyasztókra" történő áthárítására vonatkozóan. Álláspontom szerint lényeges, hogy ezt az értelmezést megerősítette a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) 2015. október 6-i ítéletének 20. pontja, amely elutasítja az első fokon felhozott azon érvelést, hogy a vitatott pótdíj hálózati díjnak minősül. Az említett bíróság megerősítette, hogy a pótdíj nem szerződés szerinti ellentételezés, hanem külső díjbeszedés, amelyet az üzemeltetőkre róttak ki.

38. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából továbbá az következik, hogy ahhoz, hogy valamely intézkedés az EUMSZ 30. vagy EUMSZ 110. cikk értelmében „adónak" minősüljön, elegendő, ha azt köztes árukra vagy szolgáltatásokra vetik ki, anélkül hogy az szükségképpen kihatna a *downstream* áruk vagy szolgáltatások végső fogyasztóira. A Bíróság ugyanezen ítélkezési gyakorlata[13] nem támasztja alá azt az álláspontot, hogy az adó csak akkor feltételezi az állami források fennállását, ha az adót a végső fogyasztókra alkalmazzák. Úgy vélem ugyanis, hogy az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikkben említett adó fogalmát teleológiai értelmezés alapján tágan kell értelmezni.

39. A Törvényszék helyesen hivatkozott erre az ítélkezési gyakorlatra a megtámadott ítélet 86. pontjában.

40. Úgy vélem, hogy a Törvényszék helyesen járt el, amikor arra a kérdésre alapozza megközelítését, hogy a program végrehajtásával megbízott magán vagy közjogi szerveknek saját pénzügyi forrásból kell-e viselniük a költségeket (állami támogatással nem járó helyzet), vagy e forrásokat harmadik személyektől szedhetik be (állami támogatással járó helyzet). Kevéssé számít, hogy ezek a harmadik felek végső fogyasztók vagy az értéklánc egy közbenső láncszemét képezik. Az egyetlen döntő tényező ugyanis az adó újraelosztó hatása, nevezetesen az, hogy az állam vagy valamely magánjogi jogalany beszedi ezt az adót a vállalkozásoktól, és azt a vállalkozások egy másik kategóriájának nyújtott előny finanszírozására fordítja.

[13] Különösen az Essent Netwerk Noord ítélet (49. pont).

41. A teleologikus értelmezésből és a Bíróságnak az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikk szerinti „adó” fogalmára vonatkozó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az adófizetésre kötelezett személy kiléte minden esetben irreleváns. A döntő tényező az, hogy az adó az érintett termékre vagy az azzal kapcsolatos szükségszerű tevékenységre vonatkozik-e. [14]

42. Véleményem szerint ebből következően az érvek első csoportját mint megalapozatlant el kell utasítani.

b) Az érvek második csoportja (a vitatott adó nem volt kötelező)

1) A 2011. évi BNetzA-határozat nemzeti bíróságok általi jogellenesnek nyilvánítása

43. Az Infineon társaságok lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék tévesen a 2011. évi BNetzA-határozatra támaszkodott, miközben e határozatot a német bíróságok visszamenőleges hatállyal jogellenesnek nyilvánították.

44. Kérdésként merül fel, hogy a Törvényszék jogosan állapította-e meg a vitatott pótdíj kötelező jellegét e BNetzA-határozatra hivatkozva, annak ellenére, hogy azt később az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi regionális felsőbíróság, Németország), majd fellebbezés folytán a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) megsemmisítette és semmisnek nyilvánította.

45. Emlékeztetnék arra, hogy a Bizottság kontra Aer Lingus és Ryanair Designated Activity ítéletből [15] és a Heiser ítéletből [16] következik, hogy a nemzeti program esetleges jogellenessége nem szünteti meg annak állami támogatási jellegét.

46. A Heiser ítélet szerint „még ha feltételezhető is, hogy az adólevonások módosítását előíró szabály […] jogellenes, *e szabály hatályon kívül helyezéséig vagy legalábbis jogellenességének megállapításáig alkalmas joghatások kiváltására*” (kiemelés tőlem).

47. Hasonlóan a Bizottság kontra Aer Lingus és Ryanair Designated Activity ítélet szerint „az a körülmény, hogy valamely adóintézkedés az EUMSZ 107. cikktől és az EUMSZ 108. cikktől eltérő uniós jogi rendelkezésekkel ellentétes, nem teszi lehetővé az állami támogatásnak való minősítésből való kizárását az említett intézkedés alóli azon mentességnek, amelyben bizonyos adóalanyok részesülnek mindaddig, *amíg a szóban forgó intézkedés* más adóalanyokkal szemben *joghatásokkal bír*, és azt nem helyezik hatályon kívül, vagy nem nyilvánítják jogellenesnek és ily módon alkalmazhatatlannak” (kiemelés tőlem).

48. Amint azt a Bizottság a tárgyaláson megállapította, a német jogalkotó olyan módon kezelte a helyzetet, amely biztosította, hogy a vitatott pótdíj beszedését a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) által elrendelt megsemmisítést követően visszamenőlegesen korrigálják, és az továbbra is joghatással bírjon, és így fennmaradjon a vitatott pótdíj megfizetésének kötelezettsége.

49. Úgy vélem, hogy az állami támogatásokra vonatkozó uniós jogban az intézkedést a joghatásai szempontjából kell vizsgálni.

[14] Uo.

[15] 2016. december 21-i ítélet (C-164/15 P és C-165/15 P, EU:C:2016:990, 69. pont).

[16] 2005. március 3-i ítélet (C-172/03, EU:C:2005:130, 38. pont).

50. Véleményem szerint a fent említett ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a Törvényszék jogosult volt úgy dönteni (a megtámadott ítélet 75. és 90. pontjában), hogy az állami támogatások felülvizsgálata szempontjából döntő jelentőséggel bír az a tény, hogy a 2011. évi BNetzA-határozatot az érintett időszakban ténylegesen alkalmazták, és az joghatásokat váltott ki.

51. Ez a határozat az érintett időszakban jogilag kötelező érvényű volt, és a hálózatüzemeltetőket arra kötelezte, hogy a vitatott pótdíjat a hálózathasználóktól beszedjék.

52. A 2011. évi BNetzA-határozat 3. pontjának szövege a vitatott pótdíj beszedésének kötelezettségét az elosztórendszer-üzemeltetőkre rótta, akiknek tehát ezt a pótdíjat be kellett szedniük a fogyasztóiktól. Tekintettel arra, hogy e határozat az érintett időszakban hatályos program részét képezte, és kötelező joghatásokat váltott ki – annál is inkább, mivel a nemzeti bíróságok által elrendelt megsemmisítést követően (az e programot egymást követően hatályon kívül helyező rendelkezésekkel) ténylegesen nem szüntették meg e joghatásokat –, a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a vitatott pótdíjon alapuló program kötelező joghatásokat váltott ki (a megtámadott ítélet 90. pontja).

53. A jelen indítványban foglalt értékelésemet a Bíróság Deutsche Post kontra Bizottság ítélete [17] is alátámasztja, amelyben a Bíróság megállapította, hogy a megsemmisített határozat még mindig alkalmas lehet joghatások kiváltására. Mivel az említett ügyben a megsemmisítés iránti keresetet a Törvényszéknek a szóban forgó határozatot megsemmisítő (és így azt a jogrendből visszamenőleges hatállyal kizáró) ítéletét megelőzően nyújtották be, e kereset elfogadhatóságát a kereset benyújtásának időpontjára tekintettel kellett vizsgálni, mivel a 2002. évi elutasító határozat még hatályban volt, és továbbra is az uniós jogrend részét képezte.

54. Végül e tekintetben meg kell jegyezni, hogy emellett a német jogalkotó kitűzött célja volt a joghatások kiváltása. [18]

55. Véleményem szerint ezért mint megalapozatlanokat el kell utasítani azon érveket, amelyek arra hivatkoznak, hogy a nemzeti bíróságok a 2011. évi BNetzA-határozatot jogellenesnek nyilvánították.

2) Az EUMSZ 30. és EUMSZ 110. cikk (az „adó” fogalma) és az Essent Netwerk Noord ítélkezési gyakorlat (a díj kötelező jellege)

i) Az EUMSZ 30. és EUMSZ 110. cikk (az „adó” fogalma)

56. Németország és az Infineon társaságok lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék különösen a megtámadott ítélet 86. pontjában tévesen értelmezte az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikk szerinti „adó” fogalmát, és ebből azt a következtetést vonta le, hogy a vitatott pótdíj megfelel e fogalomnak. Igaz, hogy annak igazolására, hogy a hálózat használatához kapcsolódó pótdíj kivetésére vonatkozó kötelezettség is lehet adó, a Törvényszék az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikk szerinti adó fogalmára hivatkozik.

[17] 2013. október 24-i ítélet (C-77/12 P, EU:C:2013:695, 65. és 66. pont).

[18] A Bundestag (német szövetségi parlament) 2016. június 22-i 18/8915. sz. dokumentuma (39. o.) szerint „az EnWG új 24. §-a első mondatának 3. pontja és második mondatának 5. pontja az új 9. §-a első mondata révén 2012. január 1-jétől visszamenőleges hatállyal lép hatályba. A módosítások tehát visszamenőleges hatállyal a múltra vonatkozó kész helyzetre is vonatkoznak, nevezetesen a végső villamosenergia-fogyasztásra vonatkozó [vitatott] pótdíj beszedésére is. […] Az új 9. §-ban előírt visszaható hatályra a kétértelmű jogi helyzet tisztázása érdekében is szükség van. […] A megsemmisítés összetett, kölcsönös fizetési kompenzációt eredményezne anélkül, hogy a pótdíj megfizetésére korábban kötelezettek részéről jogos elvárás lenne”.

57. Amint azt a jelen indítvány 38. pontjában kifejtettem, az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikkben említett adó fogalmát tágan kell értelmezni.

58. Az Essent Netwerk Noord ítéletben (40. pont) a Bíróság megállapította, hogy „[az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110.] cikk […] kiegészítő jelleggel a más tagállamból származó vagy oda irányuló *termékeket* hátrányosan megkülönböztető, és ezzel [az Európai Unióban] az áruk szabályos versenyfeltételek mellett történő szabad mozgását akadályozó nemzeti rendelkezések tilalmának célkitűzését követik” (kiemelés tőlem).

59. Amint azt a jelen indítvány 41. pontjában megállapítottam, az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikk szerinti „adó” fogalmából következik, hogy az adófizetésre kötelezett személy kiléte minden esetben irreleváns. A döntő tényező az, hogy az adó az érintett termékre vagy az azzal kapcsolatos szükségszerű tevékenységre vonatkozik-e.

60. A jelen ügyekben a vitatott pótdíjat a hálózat használatáért szedik be. A Törvényszék helyes megítélése szerint a pótdíj adónak való minősítése szempontjából az a tény döntő, hogy a pótdíj nem a hálózat használatáért járó ellenszolgáltatást, hanem kötelező díjat jelent.

61. A hálózat használatát az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikk értelmében köztes terméknek, pontosabban köztes szolgáltatásnak kell tekinteni a Bíróság fentebb kifejtett ítélkezési gyakorlatának megfelelően. A Törvényszék tehát véleményem szerint nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikkre hivatkozva az adót a szolgáltatott termékre vagy nyújtott szolgáltatásra kivetett díjként határozta meg.

ii) Az Essent Netwerk Noord ítélet és a Bíróság későbbi ítélkezési gyakorlata (a díj kötelező jellege)

62. Emellett a díj kötelező jellegére mint az állami forrás fennállásának megállapításához szükséges feltételre vonatkozó kérdés a Bíróság meglévő ítélkezési gyakorlata alapján is megválaszolható, amennyiben a jelen ügyek hasonlóak az Essent Netwerk Noord ítélet alapjául szolgáló tényálláshoz.

63. Az Essent Netwerk Noord ítélet egy hollandiai adóra vonatkozott. Egy (teljes egészében állami hatóságok által ellenőrzött) hálózatüzemeltető a villamosenergia-hálózatának használatáért adót (pótdíjat) szedett be a villamos energia belföldi vásárlóitól. A jelen ügyekhez hasonlóan az Essent Netwerk Noord ítéletben is az említett adót a nemzeti jog írta elő, és a hálózatüzemeltető pénzt szedett be a fogyasztóktól, és így finanszírozta az állami támogatást.

64. A Törvényszék helyesen hivatkozott az említett ügyben hozott ítéletre, és mutatott rá a megtámadott ítélet 59. pontjában arra, hogy „a Bíróság megállapította, hogy az átvitt villamos energiára vonatkozó, objektív kritériumok alapján megállapított, a villamosenergia-fogyasztókra jogszabály által kivetett és a rendszerüzemeltetők által beszedett pótdíj olyan »díjnak« minősül, amelynek forrása állami forrás”.

65. Az Essent Netwerk Noord ítéletben a Bíróság a jelen fellebbezések szempontjából több fontos megállapítást tesz.

66. Először is a Bíróság megállapítja, hogy nem sokat számít, hogy az adó a terméket mint olyat érinti-e, például a villamos energiát, vagy pedig az áruval kapcsolatos szükségszerű tevékenységet, például a villamos energia szállítását (Essent Netwerk Noord ítélet, 44. pont). A jelen ügyekben az adó a villamos energia szállítását érinti.

67. Másodszor, a Bíróság rámutat arra, hogy az a tény, hogy a pótdíj egyoldalúan kivetett teher, döntő jelentőségű az adó megléte szempontjából (Essent Netwerk Noord ítélet, 45. pont). A jelen ügyekben a 2011. évi BNetzA-határozat az elosztórendszer-üzemeltetők számára jogilag kötelező módon azon kötelezettséget írta elő, hogy beszedjék a vitatott pótdíjat a hálózat használóitól (a megtámadott ítélet 97. pontja).

68. Harmadszor, a Bíróság kimondja, hogy „kevésbé lényeges, hogy a pénzügyi terhet nem az állam hajtja be" (Essent Netwerk Noord ítélet, 46. pont). A jelen ügyekben a vitatott pótdíj beszedése az elosztórendszer-üzemeltetők feladata volt.

69. Végül a jelen ügyekben az Essent Netwerk Noord ítélet alapjául szolgáló helyzethez hasonlóan a vitatott pótdíj arra irányult, hogy fedezze azokat a hálózathasználati költségeket, amelyeket a német alapterhelésű fogyasztóknak rendes körülmények között maguknak kellett volna viselniük.

70. Az alapterhelésű fogyasztók hálózati díjak alóli mentessége tehát javította versenyhelyzetüket. A jelen ügyekben vitatott pótdíj adójogi helyzete miatt helyénvaló e forrásokat az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami forrásként elismerni. Továbbá ez összhangban áll az ítélkezési gyakorlattal, amely szerint az előnynek az adóból származó bevételből történő finanszírozása azt jelenti, hogy az előny állami forrásból származik. [19]

71. Úgy vélem, hogy nemcsak az Essent Netwerk Noord ítélet, hanem az FVE Holýšov I ítélet is különösen fontos. Mindkét ügy ténybeli háttere hasonló a jelen ügyek hátteréhez, és azt mutatja, hogy a Bíróság valójában már foglalkozott a jelen fellebbezésekben felvetett kérdésekkel.

72. Az FVE Holýšov I ítéletben (46. pont) a Bíróság kifejtette, hogy nem számít, hogy a szóban forgó finanszírozási mechanizmus a nemzeti jog szerint adónak vagy adójellegű díjnak minősül-e, vagy sem. Az állami támogatásokra vonatkozó uniós jog csak azzal foglalkozik, hogy ilyen díjat vetnek ki, és ezt a díjat egyoldalúan, állami aktus révén rendelik el.

73. A Bíróság mindkét ítéletben megjegyzi, hogy egyoldalú beszedési kötelezettségről van szó, és így ezek állami források. Ez a kérdés elvezet bennünket a DOBELES HES ügyben nemrégiben hozott ítélethez (34. pont), amely az Essent Netwerk Noord ítéletet tovább pontosítja. Úgy vélem, hogy ez fontos a jelen fellebbezések kimenetele szempontjából.

74. Az említett 34. pontban a Bíróság megállapítja, hogy „[m]ásodszor, ami az arra vonatkozó feltételt illeti, hogy az előnyt »állami forrásból« nyújtják – az előterjesztő bíróság kérdése éppen erre a feltételre irányul –, a Bíróság kimondta, hogy az állam által a villamosenergia-vásárlókra kivetett pótdíjból eredő összegek a villamos energiát terhelő adóhoz hasonlíthatók, és az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett »állami forrásból« erednek". [20]

75. Emlékeztetnék arra, hogy a DOBELES HES ítélet a 36. és 37. pontjában az Essent Netwerk Noord ítéleten kívül más meglévő ítélkezési gyakorlatot is pontosít (különösen az EEG 2012 ítélet 70. és 71. pontját).

76. A Bíróság rámutat az EEG 2012 ítélet és a DOBELES HES ítélet közötti különbségekre. Kifejti, hogy az előbbi ügyben nem volt kötelező hozzájárulás, mivel az EEG-pótdíj beszedése nem volt jogilag kötelező, hanem csak önkéntes alapon került rá sor. A Bíróság tehát egyértelművé teszi, hogy a szóban forgó díj kötelező jellege a döntő annak megállapítása szempontjából, hogy a

[19] Essent Netwerk Noord ítélet (66. pont).

[20] A Bíróság e tekintetben az Essent Netwerk Noord ítéletre (47. és 66. pont) hivatkozik.

szóban forgó díj kötelező hozzájárulásnak minősül-e. Önmagában az a puszta tény, hogy pénzt utalnak vagy utalhatnak, nem elegendő. A jelen ügyekben azonban éppen adó (vagy díj) beszedésére vonatkozó kötelezettségről van szó, míg az EEG 2012 ítélet nem adóra vonatkozott.

77. Az EEG 2012 ítéletben szóban forgó helyzettől eltérően a jelen ügyekben vitatott pótdíj beszedése nem a hálózatüzemeltetők kereskedelmi döntése, hanem jogszabályi rendelkezések (különösen a BNetzA-határozat) alapján történik.

78. Ennélfogva különbséget kell tenni a jelen ügyekben szóban forgó finanszírozási mechanizmus és az EEG 2012 ítéletben érintett mechanizmus között. A jelen ügyekben *a pótdíj fennállása* önmagában elegendő ahhoz, hogy állami forrásnak minősüljön.

79. Ami az EEG 2012 ítéletben szereplő két kritérium közül a másikat, azaz a pénzeszközök feletti vagy az ezeket a pénzeszközöket kezelő szervezet feletti *állami ellenőrzést* (rendelkezési jogot) illeti, amint azt már fentebb láttuk, a két kritérium vagylagos, és nem kumulatív.

80. Ha az EEG 2012 ítéletben kötelező pótdíjról lett volna szó, akkor a Bíróságnak nem lett volna szükséges az említett ítélet 72. pontjában kifejtett vitába bocsátkoznia.

81. A Bíróság ugyanis éppen azért, mert a 71. pontban foglalt feltételek nem teljesültek, tartotta szükségesnek, hogy a 72. pontban folytassa az okfejtését.

82. Az említett ítélet 71. pontjában a Bíróság megállapította, hogy „[a] Törvényszék által […] megállapított azon körülmény, hogy az EEG-pótdíjból eredő pénzügyi terhet »a gyakorlatban« áthárították a végső ügyfelekre, és hogy következésképpen olyan teherről volt szó, amely »a hatásait tekintve megfelel egy, a […] villamosenergia-fogyasztást terhelő adónak«, nem elegendő annak megállapításához, hogy az EEG-pótdíj ugyanolyan jellemzőkkel rendelkezett, mint a Bíróság által […] [az Essent Netwerk Noord] ítéletben […] megvizsgált villamosenergia-pótdíj”.

83. A Bíróság tehát a 72. pontot a „következésképpen” szóval kezdi: „Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy […] a jelen ítélet 62. pontjában felidézett másik két elem mindazonáltal lehetővé tette-e a Törvényszék számára annak megállapítását, hogy az EEG-pótdíjból származó pénzeszközök állami forrásoknak minősülnek, mivel azok […] folyamatosan állami ellenőrzés alatt maradtak, és így a hatóságok rendelkezésére álltak. Ebben az esetben nem releváns az, hogy az EEG-pótdíj »adónak« minősíthető-e, vagy sem”.

84. Más szóval, az EEG 2012 ítéletben a helyzet teljesen más volt, mint a jelen ügyekben.

85. Az EEG 2012 ítéletben a német jogalkotó lehetővé tette a villamosenergia-ipari vállalkozások számára, hogy bizonyos díjakat beszedjenek, de ez csupán lehetőség volt, nem pedig kötelezettség. Az állam választási lehetőséget adott a gazdasági szereplőknek: ha éltek ezzel a lehetőséggel, akkor a beszedett pénzt az állam által meghatározott konkrét célra kellett fordítani (azaz a megújuló energiákhoz kapcsolódó járulékos költségek ellentételezésére). Ezért ebben az ügyben a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy mivel nem állt fenn e díjak beszedésére vonatkozó kötelezettség, az állam nem rendelkezett e pénzeszközök feletti ellenőrzéssel.

86. A fenti megfontolásokból és az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a vitatott pótdíj – amint azt a Bizottság a vitatott határozatban megállapította – jogilag kötelező adóbeszedés volt, amint azt a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) is megállapította, ami – amint azt legutóbb a DOBELES HES ítélet is megerősítette – elegendő annak megállapításához, hogy állami forrásokról van szó.

87. Ennélfogva úgy vélem, hogy a megtámadott ítélet e tekintetben nem tartalmaz téves jogalkalmazást.

88. Véleményem szerint az EUMSZ 30. és az EUMSZ 110. cikkre (az „adó” fogalma), valamint az Essent Netwerk Noord ítéletre és az azt követő ítélkezési gyakorlatra (a díj kötelező jellege) alapított érveket mint megalapozatlanokat el kell elutasítani.

3) A nemzeti jog elferdítése és a vitatott pótdíj beszedésére vagy megfizetésére vonatkozó kötelezettség hiánya

89. Az Infineon társaságok és Németország lényegében azzal érvelnek, hogy a Törvényszék elferdítette a nemzeti jogot, mivel nem állt fenn a vitatott pótdíj beszedésére vonatkozó kötelezettség.

90. Először is, Németország a Bírósághoz benyújtott fellebbezésében nem vitathatja a Törvényszéknek a nemzeti jogra vonatkozó e megállapítását, amely ténymegállapításnak minősül, és az említett tagállam ténylegesen tartózkodott attól, hogy ezt közvetlenül megtegye.

91. Másodszor úgy vélem, hogy a vitatott pótdíj adónak minősítése nem alapul a nemzeti jog semmilyen elferdítésén. Az Infineon társaságok a Törvényszék ténymegállapításait vitatják. Bár a fellebbezők azt állítják, hogy a Törvényszék elferdítette a tényállást, és tévesen értelmezte a nemzeti jog tartalmát és hatályát, végső soron a tényállásnak a Bíróság általi újbóli értékelését kérik. A Bíróságnak azonban nincs hatásköre erre a fellebbezési eljárás keretében. [21]

92. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint, „[a]mi az Elsőfokú Bíróság által a nemzeti jogszabályok tekintetében tett megállapításoknak a fellebbezés keretében történő vizsgálatát illeti, a Bíróság hatásköre először is kiterjed annak vizsgálatára, hogy az Elsőfokú Bíróság az iratok és az eléje terjesztett egyéb bizonyítékok alapján nem torzította-e el a szóban forgó nemzeti rendelkezések [vagy az azokhoz kapcsolódó nemzeti ítélkezési gyakorlat] szövegének értelmét […], illetve arra, hogy az Elsőfokú Bíróság e bizonyítékok tekintetében nem tett-e olyan megállapításokat, amelyek nyilvánvalóak ellentétesek azok tartalmával, végül pedig arra is, hogy az Elsőfokú Bíróság a bizonyítékok egészének vizsgálata során, a szóban forgó nemzeti rendelkezés tartalmának meghatározása érdekében nem tulajdonított-e azok közül valamelyiknek olyan jelentőséget, amivel az a többi bizonyítékhoz képest nem rendelkezik, amennyiben ez az ügyiratokból nyilvánvaló módon kiderül”. [22]

93. Véleményem szerint az Infineon társaságok érvelése nyilvánvalóan nem felel meg e követelményeknek. Nem elegendő ugyanis, ha a fellebbezők a Törvényszék ténymegállapításainak sematikus megismétlésére szorítkoznak, és összehasonlítják azokat a

[21] Lásd például: 2018. július 25-i QuaMa Quality Management kontra EUIPO ítélet, C-139/17 P, EU:C:2018:608, 33. és 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

[22] 2011. július 5-i Edwin kontra OHIM ítélet (C-263/09 P, EU:C:2011:452, 53. pont).

nemzeti jog helyes értelmezésére vonatkozó saját véleményükkel. Nem jelölik meg, hogy a Törvényszék állítólag konkrétan melyik bizonyítékot ferdítette el, és nem fejtik ki, hogy ez az elferdítés miként tűnik ki nyilvánvalóan a Bíróság elé terjesztett ügyiratokból.

94. A megtámadott ítélet 85. és 87–89. pontjában a Törvényszék a nemzeti jog (különösen a 2011. évi BNetzA-határozat) alapján megállapította, hogy a vitatott díj a végső fogyasztókat terhelte. Így az Infineon társaságok és Németország által felhozott azon érv, amely szerint csak akkor áll fenn az Essent Netwerk Noord ítéletben meghatározott „díj”, ha a díj megfizetésére kötelezett személy a végső fogyasztó, hatástalan.

95. Amint a jelen indítvány 36–41. pontjában kifejtésre került, az ítélkezési gyakorlatból véleményem szerint az következik, hogy az adófizetésre kötelezett személy kiléte minden esetben irreleváns. Ehelyett a döntő tényező az, hogy az adó az érintett termékre vagy az azzal kapcsolatos szükségszerű tevékenységre vonatkozik-e.

96. Egyetértek továbbá a Bizottsággal abban, hogy a beszedési kötelezettség és a fizetési kötelezettség ugyanannak az éremnek a két oldala,[23] így annak eldöntése, hogy a hálózathasználókra rótt fizetési kötelezettség a nemzeti jogszabályból vagy a 2011. évi BNetzA-határozatból származott-e, szintén irreleváns.

97. E tekintetben az Infineon társaságok érvelésével ellentétben nem döntő az a tény, hogy a 2011. évi BNetzA-határozat nem rendelkezett a vitatott pótdíj be nem szedése esetén alkalmazandó szankciókról. A BNetzA rendes felügyeleti jogköröket gyakorolt az átvitelirendszer-üzemeltetők felett, és ezen üzemeltetőkre nézve kötelező erejű határozatokat hozhatott, ha nem tesznek eleget kötelezettségeiknek.[24]

98. Ebből következik, hogy a nemzeti jog elferdítésére, valamint a vitatott pótdíj beszedésére és megfizetésére vonatkozó kötelezettség hiányára alapított érveket véleményem szerint mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

4) A bevételkiesés és a költségek teljes kompenzációjának hiánya

99. Az Infineon társaságok lényegében azt állítják, hogy a Törvényszék által a megtámadott ítélet 93., 99., 106. és azt követő pontjaiban kifejtettekkel ellentétben a nemzeti hatóságok nem biztosították a hálózatüzemeltetőknek a díjmentességből eredő bevételkiesés és a hálózati díjak alóli mentességgel járó költségek teljes kompenzációját.

100. Az Infineon társaságok állításával ellentétben a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy a vitatott pótdíj lehetővé tette a hálózatüzemeltetők által a hálózati díjak alóli mentességek miatt elszenvedett veszteségek teljes körű kompenzációját. Ez a 2011. évi StromNEV[25] 19. §-a (2) bekezdésének hatodik és hetedik mondatából, valamint a 2011. évi BNetzA-határozatból

[23] Amikor a szabályozó hatóság megköveteli a szabályozás hatálya alá tartozó jogalanytól, hogy szedje be az adót, ezzel párhuzamosan előírja az adóalany számára annak megfizetését. Egyébként e jogalany nem tudná teljesíteni a hatóság által előírt kötelezettségét.

[24] Az Energiewirtschaftsgesetznek (az energiagazdálkodásról szóló törvény) a 2011. július 26-i Gesetz zur Neuregelung energiewirtschaftlicher Vorschriften (az energiagazdálkodási előírások felülvizsgálatáról szóló törvény, BGBl. 2011. I., 1554. o.) által módosított 29. és 54. §-a. Lásd a vitatott határozat (123) preambulumbekezdését.

[25] A 2011. július 26-i Gesetz zur Neuregelung energiewirtschaftlicher Vorschriften (az energiagazdálkodási előírások felülvizsgálatáról szóló törvény, BGBl. 2011. I., 1554. o.) által módosított Energiewirtschaftsgesetz (az energiagazdálkodásról szóló törvény) által módosított StromNEV rendelet, a 2005. július 25-i Stromnetzentgeltverordnung (a villamosenergia-hálózati díjakról szóló szövetségi rendelet).

következett. A pótdíjnak az állami támogatásokra vonatkozó uniós jog alapján történő értékelése szempontjából az a tény volt fontos, hogy az alapterhelésű fogyasztóknak a hálózati díjak alóli mentességét és az ebből eredő előnyt teljes egészében a pótdíjból finanszírozták. [26]

101. A megtámadott ítélet 95. pontjában azonban a Törvényszék helyesen utasította el azt az érvelést, hogy nem létezett semmilyen jogi mechanizmus a veszteségek teljes kompenzációjának biztosítására (többek között amiatt, hogy behajthatatlan követelések esetén lehetetlen volt a vitatott pótdíj költségeinek áthárítása). A vitatott pótdíj adójellegű díjnak minősítése ugyanis elegendő ahhoz, hogy az e díjból eredő bevételeket állami forrásnak lehessen tekinteni, anélkül hogy az államnak kötelezettséget kellene vállalnia az említett pótdíj meg nem fizetése által okozott veszteségek kompenzálására, különösen behajthatatlan követelések esetén.

102. Ebből véleményem szerint az következik, hogy a bevételkiesés és a költségek teljes megtérítésének hiányára alapozott érveket mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

103. Véleményem szerint a fenti megfontolások összességéből következik, hogy a Németország és az Infineon társaságok által felhozott érvek második sorát mint hatástalant vagy mint megalapozatlant el kell utasítani.

3. A Németország és az Infineon társaságok által felhozott érvek harmadik sorozata (a vitatott pótdíjból származó források feletti állami ellenőrzés fennállása)

a) A felek fő érvei

104. Németország lényegében azt állítja, hogy a megtámadott ítélet 63–65. és 77. pontja ellentmond az említett ítélet 99. és 100. pontjának. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a döntő tényező az érintett pénzeszközök feletti ellenőrzés és rendelkezési jog. Arra hivatkozik továbbá, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a villamosenergia-szolgáltató és a villamos energia végső fogyasztója közötti kapcsolat nem meghatározó a kötelező díj fennállásának a jelen ügyben történő megállapítása szempontjából, mivel a vitatott pótdíjat nem a villamosenergia-fogyasztásra, hanem a hálózat használatára vetik ki.

105. Az Infineon társaságok lényegében azt állítják, hogy a megtámadott ítélet téves jogalkalmazást foglal magában, mivel a Törvényszék úgy vélte, hogy a vitatott pótdíjból származó pénzeszközök felett állami ellenőrzés áll fenn. A fellebbezők azt állítják, hogy az államnak sem közvetlenül, sem közvetve nem volt hatásköre a beszedett összegek feletti rendelkezésre, hanem csupán e pótdíj megfelelő felhasználását ellenőrizte. E körülmények között megállapítva, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti „állami források” feltétele teljesült, a Törvényszék figyelmen kívül hagyta az állami támogatás fogalmát.

b) Értékelés

106. Tekintettel a fenti értékelésemben említett két kritérium vagylagos jellegére, az adó megléte már elegendő a források állami jellegének elismeréséhez. Mivel a jelen ügyekben az „adó” kritériuma teljesül, és a Törvényszék e tekintetben elvégzett értékelése helyes, a jelen fellebbezésekben foglalt érvek harmadik sorozata hatástalan, és azt már nem szükséges vizsgálni.

[26] Lásd különösen a megtámadott ítélet 91–97. pontját.

107. Tehát csupán a teljesség kedvéért teszem meg az alábbi megjegyzéseket.

108. Annak ellenére, hogy az „adó” kritériuma teljesül, és a Törvényszék – és most a fellebbezés folytán a Bíróság – értékelése ezen a ponton megállhat, megállapítható, hogy a jelen ügyben a Törvényszéknek az „állami ellenőrzés” kritériumára vonatkozó értékelését is helyben kell hagyni.

109. Az egyes fogyasztók hálózati díjak alóli mentességéből eredő többletköltségeket az érintett tagállam jogának kötelező erejű rendelkezései szerint a végső fogyasztókra hárították át.[27] Emellett a vitatott pótdíj mechanizmusa biztosította a hálózatüzemeltetők számára a bevételkiesés teljes kompenzációját, mivel a pótdíj összege a vitatott mentesség miatt megkövetelt források összegéhez igazodott.[28]

110. Ami az Infineon társaságok azon érvelését illeti, hogy e pótdíj összegét az állam nem írta elő, elegendő rámutatni, hogy az átvitelirendszer-üzemeltetőknek nem volt mozgástere e díj megállapításában, és amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 99. pontjában helyesen állapította meg, a pénzeszközök, vagyis a vitatott pótdíj beszedésének és elosztásának teljes mechanizmusa állami ellenőrzés alatt állt.

111. Németország és az Infineon társaságok az EEG 2012 ítéletre hivatkozva előadják, hogy a vitatott pótdíjból származó források kizárólagos elosztása kizárja az állami ellenőrzést. Amint azonban a Törvényszék a megtámadott ítélet 109. és 110. pontjában helyesen kifejti, a Bíróság az említett ítéletben nem változtatta meg állandó ítélkezési gyakorlatát, amelyet egyébként az újabb ítélkezési gyakorlat[29] is megerősített, hanem annak kijelentésére szorítkozott, hogy *más tényezők hiányában* e tényező önmagában nem döntő jelentőségű az ilyen ellenőrzés fennállásának bizonyítása szempontjából. A jelen ügyekben ugyanis a Törvényszék egy másik ilyen tényezőt is azonosított: az adó fennállását.

112. Annak az érvelésnek, hogy a vitatott pótdíj beszedésének teljes mechanizmusa felett nem áll fenn állami ellenőrzés, ellentmond az a tény, hogy egyrészt a vitatott pótdíj (mint adójellegű díj), másrészt a hálózati díjak alóli mentesség formájában nyújtott támogatás között fennáll a kötelező hozzárendeltségi viszony. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint, amennyiben a támogatási intézkedés és annak finanszírozása között ilyen kapcsolat áll fenn, a támogatás finanszírozását jól meghatározott arányban szolgáló adó fennállásából automatikusan következik, hogy a támogatást állami forrásból (azaz az adóból származó bevételből) nyújtják.[30]

113. Végezetül kiemelném, hogy a jelen ügyekben vitatott pótdíjra irányadó szabályok szigorúbbnak tűnnek, mint az EEG 2012 ügyben szóban forgó díj, mivel a jelen pótdíj kötelező jogi rendelkezéseken alapul, szemben a hálózatüzemeltetők kereskedelmi/önkéntes döntésével a másik ügyben.

114. Ebből következik, hogy a Németország és az Infineon társaságok által felhozott érvek harmadik sorozatát véleményem szerint mint hatástalant és mindenesetre mint megalapozatlant el kell utasítani.

[27] Amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 87–90. pontjában helyesen megállapította.

[28] Amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 91. és 92. pontjában helyesen megállapította.

[29] Lásd: Essent Netwerk Noord ítélet (69. pont); 2019. május 15-i Achema és társai ítélet (C-706/17, EU:C:2019:407, 66. pont); EEG 2012 ítélet (76. pont). Lásd még: 2014. december 11-i Ausztria kontra Bizottság ítélet (T-251/11, EU:T:2014:1060, 70. pont).

[30] Lásd e tekintetben: 2005. január 13-i Streekgewest ítélet (C-174/02, EU:C:2005:10, 26. pont); 2005. október 27-i Distribution Casino France és társai ítélet (C-266/04–C-270/04, C-276/04 és C-321/04–C-325/04, EU:C:2005:657, 40. pont); Essent Netwerk Noord ítélet (90. pont).

115. Ennélfogva Németország egyetlen fellebbezési jogalapját és az Infineon társaságok által felhozott első és második fellebbezési jogalapot, amennyiben azok az állami forrásokból történő beavatkozás fennállására vonatkozó feltételre vonatkoznak, mint megalapozatlant el kell utasítani.

III. Végkövetkeztetés

116. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy: i. utasítsa el a Bizottság csatlakozó fellebbezéseinek első jogalapját, valamint ii. utasítsa el a Németországi Szövetségi Köztársaság által felhozott egyetlen fellebbezési jogalapot, valamint az Infineon társaságok első és második fellebbezési jogalapját, amennyiben azok az állami forrásokból történő beavatkozás fennállására vonatkozó feltételre vonatkoznak.